

VODIČ ZA JAVNE KUHINJE

OSLOBAĐANJE PDV-A NA DONACIJE HRANE

Novembar 2023.

SADRŽAJ

Uvod	1
Uslovi za oslobađanje od plaćanja PDV-a	2
Prednosti doniranja hrane	4
Zaključak	5
Kontakt informacije i resursi	6
I-DH obrazac	7
Primjer ugovora o donaciji hrane	9

Ovaj vodič je omogućen velikodušnom podrškom američkog naroda putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Sadržaj je odgovornost Mozaik fondacije, Hastor fondacije, Pomozi.ba, Mreže za izgradnju mira, Trag fondacije i Fondacije Katalist, te ne odražava nužno stajališta USAID-a ili Vlade Sjedinjenih Američkih Država.

UVOD

Dobrodošli u vodič za javne kuhinje o procesu oslobađanja PDV-a na donacije hrane. Ovaj vodič pruža smjernice i informacije o koracima koje javne kuhinje trebaju preduzeti u skladu sa Zakonom o porezu na dodanu vrijednost i Pravilnikom o primjeni Zakona o porezu na dodanu vrijednost.

Javne kuhinje, kao ključni akteri u borbi protiv siromaštva i pružanju pomoći najugroženijima, igraju nezamjenljivu ulogu u lancu doniranja hrane u Bosni i Hercegovini. Ova vrsta socijalne podrške ima širok spektar pozitivnih uticaja na zajednice.

Osiguravanjem hrane za najsiromašnije, javne kuhinje direktno doprinose zadovoljenju osnovnih potreba pojedinaca i porodica u teškoj finansijskoj situaciji. Pružanjem besplatnih obroka, ove kuhinje pomažu ljudima da smanje troškove hrane, oslobađajući resurse koje mogu usmjeriti ka drugim esencijalnim potrebama.

U Bosni i Hercegovini trenutno funkcioniše najmanje 60 javnih kuhinja koje pružaju hranu za najmanje 16.800 ljudi. Dodatno, mnogi dobijaju dnevne obroke kako bi preživjeli, iako precizna statistika o njihovom broju nije dostupna. Nedavno je otvorena i prva javna kuhinja za bebe u Bratuncu, koja osigurava hranu za 30 beba. Postoje i zahtjevi za otvaranjem novih javnih kuhinja u područjima gdje ih do sada nije bilo, a broj korisnika i dalje raste.

I pored rastuće potrebe za javnim kuhinjama i pomoći najugroženijima, u Bosni i Hercegovini se godišnje uništi i baci više od 400.000 tona hrane. Odgovarajući na društvene potrebe i prateći primjere dobre prakse iz EU, zakonodavstvo sada omogućava kompanijama oslobođenje od plaćanja PDV-a na donacije hrane, čime se postiže značajan korak u prevenciji uništavanja hrane i pružanju humanitarne pomoći bez naknade.

U kontekstu lanca doniranja hrane, javne kuhinje često koriste donirane namirnice i prehrambene proizvode kako bi pripremile obroke. Ova praksa ne samo da pomaže u smanjenju otpada hrane već i omogućava efikasno korišćenje resursa. Sprovedenjem nedavno usvojenih poreskih olakšica koje omogućavaju oslobođenje od plaćanja PDV-a na donacije hrane, javnim kuhinjama će se olakšati poslovanje i pružanje pomoći najugroženijima.

Saradnja javnih kuhinja s lokalnim kompanijama, prehrambenim industrijama i poljoprivrednicima doprinosi podršci lokalnoj ekonomiji i uz nove poreske olakšice na doniranje hrane, ova saradnja će se još više produbiti. Osim toga, javne kuhinje igraju ključnu ulogu u hitnom odgovoru na humanitarne krize, pružajući neophodne obroke u situacijama poput prirodnih katastrofa ili izbjegličkih kriza.

USLOVI ZA OSLOBAĐANJE OD PLAĆANJA PDV-A

Slijedeći koraci olakšavaju javnim kuhinjama da budu dio lanca doniranja hrane koja je oslobođena plaćanja PDV-a u cilju obezbjeđivanja obroka najugroženijima.

1. Registracija i evidencija

1.1 **Registracija:** Prije početka procesa korišćenja i distribucije donirane hrane, javne kuhinje moraju biti pravno registrovane kod nadležnih organa. Ovo uključuje registraciju kao neprofitnog pravnog lica ili udruženja, kako bi se stvorili uslovi za oslobađanje od PDV-a na donacije hrane.

1.2 **Evidencija donacija:** Vodite detaljnu evidenciju o svakoj donaciji hrane koju primete. Ovo uključuje informacije o vrsti hrane, količini, datumu donacije, posrednicima i davaocima donacija. Pravilno popunjen Obrazac I-DH koji je sastavni dio Pravilnika o primjeni Zakona o PDV-u sadrži sve potrebne podatke za preciznu evidenciju svake pojedinačne donacije.

2. Saradnja s kompanijama donatorima hrane

2.1 **Pregovori i sporazum o doniranju hrane:** Javne kuhinje i kompanije koje doniraju hranu trebaju usaglasiti uslove donacije, uključujući vrstu hrane, količinu, način prevoza, i druge relevantne informacije. Ovo treba da se formalizuje u pisanim sporazumima ili ugovoru o donaciji.

2.2 **Provjera donirane hrane:** Osigurajte da je donirana hrana pogodna za upotrebu. Hrana koja se donira mora imati određeni rok trajanja koji je blizu isteka u momentu doniranja. Prema pravilima, da bi se hrana smatrala donacijom radi spriječavanja uništavanja i bila podložna oslobađanju od plaćanja PDV-a, uslov je da je preostalo najviše pet dana do isteka roka navedenog na deklaraciji ili ambalaži ili da preostaje najviše 5% od ukupnog perioda navedenog na deklaraciji ili ambalaži. Za hranu za dojenčad, ovaj rok može biti najviše 7% od ukupnog perioda.

3. Obaveze u vezi sa oslobađanjem od PDV-a

3.1 **Pravilno popunjavanje Obrasca I-DH:** Za svaku izvršenu isporuku - donaciju hrane, javne kuhinje su dužne, zajedno sa donatorom hrane, popuniti Obrazac I-DH. Ovaj obrazac treba biti tačno i potpuno popunjen, a zatim potpisan i ovjeren poslovnim pečatom od strane davaoca i primaoca donacije. Potpisivanjem obrasca, primalac donacije daje i izjavu da hrana neće biti korišćena u komercijalne svrhe, već isključivo za pružanje pomoći u hrani krajnjim korisnicima u skladu sa propisima.

3.2 Pravilno iskazivanje u elektronskom KIF-u: U cilju efikasnog praćenja datih donacija i pravilnog postupanja u cjelini od velikog je značaja da donatar – PDV obveznik za svaku pojedinačno izvršenu donaciju koju evidentira u svoj elektronski KIF (elsporuke) koje je obavezi da dostavlja UIO do 20.-tog u mjesecu za prethodni mjesec, kod navedenog unosa obrasca za izvršenu donaciju označi (klasificira) tipom dokumenta “08”, a sve u skladu sa Tehničkim uputstvom za podnošenje knjigovodstvenih evidencija elektronskim putem i njegovim izmjenama.

4. Dokumentacija i poreska evidencija

4.1 Evidencija o donacijama: Redovno ažurirajte i pratite evidenciju o donacijama hrane kao dio svojih knjigovodstvenih evidencija. Ovo uključuje informacije o davaocima, vrsti hrane i vrijednosti donacija kao i način njene upotrebe, odnosno lica kojima je ta hrana dalje dostavljena.

4.2 Čuvanje dokumenata: Sva dokumentacija koja podržava poresko oslobađanje, uključujući Obrazac I-DH, treba biti pažljivo sačuvana. Ova dokumentacija će biti od suštinskog značaja u slučaju poreskih kontrola.

5. Savjeti i preporuke

5.1 Obrazovanje zaposlenih: Osigurajte da zaposleni u javnim kuhinjama budu edukovani o procesima doniranja hrane i poreskim olakšicama kako bi se obezbijedila usklađenost i efikasnost.

5.2 Transparentnost i komunikacija: Održavajte transparentnost u vezi sa donacijama hrane i redovno komunicirajte sa davaocima i lokalnom zajednicom.

5.3 Saradnja sa lokalnim organizacijama: Razmotrite mogućnosti za saradnju sa lokalnim organizacijama i dobrotvornim udruženjima kako biste unaprijedili svoje aktivnosti doniranja hrane.

5.4 Analiza efikasnosti: Periodično analizirajte efikasnost programa doniranja hrane i identifikujte mogućnosti za unaprijeđenje.

PREDNOSTI DONIRANJA HRANE

Donacije hrane igraju ključnu ulogu u smanjenju otpada hrane, pridonoseći značajnom smanjenju uništavanja hrane i istovremeno minimizirajući ekološki i ekonomski teret povezan s gubicima hrane. Ova praksa ima direktnu korist u pomoći ugroženim grupama, uključujući beskućnike, siromašne porodice i druge koji se suočavaju s nedostatkom hrane. Donirana hrana pruža trenutnu pomoć i ublažava efekte siromaštva, pridonoseći socijalnom blagostanju.

Osim humanitarne dimenzije, donacije hrane imaju i pozitivan društveni uticaj. Kompanije koje se aktivno angažuju u ovakvim inicijativama grade pozitivan društveni imidž, što jača osjećaj odgovornosti prema zajednici i unaprjeđuje ugled među potrošačima, zaposlenima i partnerima. Ovo takođe podstiče socijalnu povezanost, jer kompanije postaju ključni akteri u podršci lokalnim zajednicama, promovišući socijalnu koheziju i solidarnost.

Ekološki aspekt donacija hrane dodatno naglašava njihovu važnost. Smanjenjem otpada hrane, ove donacije pozitivno utiču na životnu sredinu, redukujući emisiju gasova staklene bašte i smanjujući potrošnju resursa neophodnih za proizvodnju hrane. Ovaj ekološki doprinos unaprjeđuje održivost poslovanja i odražava društvenu odgovornost.

Kompanije koje praktikuju doniranje hrane ne samo da ostvaruju poreske beneficije, već postavljaju i visoke standarde za društveno-odgovorno poslovanje. Ovo podstiče razvoj jakih i održivih poslovnih brendova. Uz to, uključivanje zaposlenih u inicijative doniranja hrane može poboljšati moral i motivaciju timova, jačajući osjećaj doprinosa većim ciljevima i unaprijeđujući radnu zajednicu. Konačno, pozitivan društveni uticaj i angažovanje u donacijama hrane doprinose izgradnji jakog i održivog poslovnog brenda, jer potrošači često biraju kompanije koje demonstriraju socijalnu odgovornost.

ZAKLJUČAK

Oslobađanje od plaćanja PDV-a na donacije hrane ključan je korak ka unaprjeđenju efikasnosti lanca doniranja i pružanju pomoći najugroženijima u Bosni i Hercegovini. Ovaj vodič pruža detaljne smjernice koje javne kuhinje trebaju pratiti kako bi iskoristile poreske olakšice, doprinoseći smanjenju uništavanja hrane i podržavajući socijalnu dobrobit zajednica.

Saradnja javnih kuhinja s lokalnim dobrotvornim organizacijama, prehrambenim industrijama i poljoprivrednicima postaje još značajnija uz nove poreske olakšice, čime se podržava lokalna ekonomija i produbljuje socijalna solidarnost. Pored toga, pravilno vođenje evidencije, transparentnost u komunikaciji s donatorima i redovna analiza efikasnosti programa doniranja hrane ključni su faktori uspješne implementacije ovog procesa.

Donacije hrane, osim što direktno pomažu najugroženijima, imaju i šire pozitivne efekte na društvo. Smanjenje otpada hrane doprinosi ekološkoj održivosti, dok kompanije koje se angažuju u ovoj praksi grade pozitivan društveni imidž i ostvaruju višestruke koristi, uključujući i poreske beneficije. Kroz doniranje hrane, ne samo da se pruža humanitarna pomoć, već se i postavlja temelj za održivo poslovanje i jačanje društvene odgovornosti. Ovaj vodič poziva javne kuhinje i kompanije da zajedno doprinesu stvaranju pozitivnih promjena u zajednici, stvarajući održivu ravnotežu između ekonomske dobiti, društvenog blagostanja i očuvanja resursa.

KONTAKT INFORMACIJE I RESURSI

Dodatna pomoć

Za više informacija, obratite se Upravi za indirektno – neizravno oporezivanje:

<https://www.uino.gov.ba/>

Dodatni resursi

Detaljne informacije možete pronaći u Zakonu o PDV-u BIH i pratećim pravilnicima. Takođe više informacija pruža i slijedeći portal:

<https://nikogladan.lonac.pro>

Obrazac I-DH

Obrazac možete pronaći na slijedećem linku:

<https://infobiz.komorars.ba/wp-content/uploads/2023/07/Obrazac-za-doniranu-hranu.xls>

– a primjer vidjeti u nastavku.

I-DH obrazac

Broj: _____

OBRAZAC ZA IZVRŠENU DONACIJU HRANE

I Podaci o donatoru

Naziv donatora: _____

Identifikacioni (PDV) broj: _____

Adresa sjedišta: _____

II Podaci o primaocu donacije — posredniku

Naziv primaoca donacije: _____

Jedinstveni identifikacioni broj (JIB): _____

Adresa sjedišta: _____

III Podaci o izvršenoj donaciji hrane

Red. br.	Datum izvršenja donacije	Krajnji rok za upotrebu hrane prema deklaraciji ili ambalaži	Vrijednost donirane hrane (bez PDV)	Iznos PDV koji bi bio obračunat	Jedinica mjere	Količina	Opis (vrste) donirane hrane

Mjesto i datum:

M.P.

Potpis ovlaštenog lica - donatora

IZJAVA: Ovim putem izjavljujemo da primljenu hranu nećemo koristiti u komercijalne svrhe, već da ćemo je isključivo koristiti za podijelu i/ili pružanje pomoći u hrani krajnjim primateljima u skladu sa posebnim popisom o socijalnoj pomoći

Mjesto i datum:

M.P.

Potpis primaoca (posrednik) donacije

Primjer ugovora o donaciji hrane

Kompanija/Udruženje _____
ID br: _____
Sa sjedištem: _____
(U nastavku "Donator")

i

Udruženje _____
ID broj: _____
Sa sjedištem: _____
(U nastavku "Primalac")

Dana _____ godine _____ zaključili su:

UGOVOR O DONACIJI HRANE

Broj: _____

Član 1.

Na osnovu molbe Primaoca za donaciju hrane za korisnike usluga Primaoca, Donator osigurava donaciju čija je vrijednost opisana u članu 2. ovog Ugovora.

Član 2.

Predmet donacije koju donator donira primaocu čini:

R. br.	Predmet donacije:	Količina donacije:	Vrijednost donacije
1.			

Ukupna vrijednost donacije navedene u prethodnom stavu člana 2. Iznosi _____ (konvertibilnih maraka 00/100) a ista će biti naznačena i na otpremnici koju izdaje Donator.

Član 3.

Donator/Primalac donacije se obavezuje preuzeti/dostaviti predmet naveden u članu 2. ovog ugovora na adresi sjedišta Donatora/Primoca.

- _____

Član 4.

Donator i Primalac će pečatom i potpisom odgovorne osobe ovjeriti Ugovor o donaciji i Otpremnicu te po jedan primjerak zadržati za sebe.

Član 5.

Svrha donacija navedene u članu 2. ovog Ugovora je pomoć primaocu donacije hrane, odnosno _____ koji djeluje s ciljem pripreme obroka za najugroženije.

Primalac donacije hrane se obavezuje predmet donacije proslijediti _____.

Član 6.

Nakon utroška donacije, a **najkasnije u roku od _____ od dana preuzimanja donacije hrane**, Primalac će sačiniti i dostaviti Izvještaj o raspodjeli donacije hrane.

U ovom slučaju izvještajem će se smatrati: fotografije sačinjene tokom prijema donacije kao i dalje distribucije.

Član 7.

Prilikom objavljivanja Donatora Primalac će precizno navesti učešće Donatora. Za svako drugo pominjanje Donatora mora se tražiti pismena dozvola od istog.

Primalac potpisom daje saglasnost za objavu slika i informacija o predmetu donacije na web stranicama i drugim sredstvima informisanja Donatora.

Član 8.

Donator donira predmet donacije primaocu donacije, te se shodno tome zabranjuje primaocu donacije doniranje iste nekoj drugoj organizaciji.

Član 9.

Na sva pitanja koja nisu regulisana ovim Ugovorom primjenjuje se važeći Zakon o obligacionim odnosima u FBiH/RS, dok se u slučaju spora koji se ne mogu riješiti sporazumno određuje nadležnim Općinski sud u Sarajevu/Banja Luci.

Član 10.

Ovaj Ugovor stupa na snagu danom njegovog potpisivanja, i sačinjen je u dva istovjetna primjerka od kojih Primalac zadržava jedan, a Donator drugi primjerak.

U ime Donatora:

U ime Primaoca:

M.P

Funkcija

M.P

Funkcija

